

O a'u fuafuaga mo le malaga

E mafai ona fesoasoani atu lenei ata faataatia ia te oe ma au suesuega o mea e tāua ia te oe, o ou agavaa ma tulaga faatauaina, ina ia amata ona fai au fuafuaga mo le lumanai. E te iloa ai galuega e talafeagai ma oe ma e iloa ai foi fa'ailoga ma a'oa'oga e te manaomia.

O la'u talaaga

E aofia ai le aganuu, aiga ma le mea e te nofo ai.

**O lo'u
igoa**

O lo'u nuu

Tusi i lalo pe tusi se ata o lou nuu – o ai o lo'o i ai, ma e faapei? O fea e te nofo ai (faataitaiga, i totonu o se taulaga poo tuā)?

O a mea o tutupu i totonu o le tou nuu i le taimi nei? Mafaufau i polokalame mo tagata lautele, pisinisi poo ala manuia. E faapefea ona fesootai ia mea ia te oe ma lou aiga?

O o'u uiga

O uiga o le tagata e faamatala mai ai pe faapefea lou tagata. Filifili ni upu e faamatalaina ai oe:

Fetuutuunai	Lima foai	Faalagolagoina
Fa'aeteete	Agamalū	Gafataulimaina
Tausi lelei	Galue punoua'i	Mafaufau lelei
Manatunatu i le isi	Faamaoni	Matuiā
Faatuatuaina	Agalelei	Faamasani tagata
Sogasogā	Tumau	Faatuatuaina
Naunau	E fiafia e alu i fafo	[O o'u uiga]
Fesuiā'i	Onosai	[O o'u uiga]
Fa'auō	Mata 'ata'ata	[O o'u uiga]
Mālie	Tausisi i le taimi	[O o'u uiga]

Tusi i lalo ou uiga pito i luga e 3 ma aumai faataitaiga pe faapefea ona e fa'aalia ia uiga.

Ituaiga 1

Ituaiga 2

Ituaiga 3

Faatatau ia te a'u

O lenei vaega e faatatau i suesuega. E ono e fesili ia te oe:

- O a mea ou te fiafia e fai?
- O a mea ou te lelei ai?
- O a o'u agavaa?

Ina ia fesoasoani ia te oe e fa'ailoa tulaga faatuaina, mea e te fiafia iai ma agavaa, faatumu vaega o loo i lalo pe aga'i i le upega tafailagi a le Tahatū Career Navigator mo se fesoasoani.

Discovering who you are

O a'u agatausili

O agatausili o mea e tāua ia te oe. E mafai ona fai ma taiala i au fa'ai'uga fai ma faamalosia'au ia te oe. Filifili mai i le lisi o agatausili o loo i lalo tulaga faatūaina e oe i au galuega (e te ono mafau'au i se galuega faavaitaimi o loo e iai i lenei taimi pe mafau'au i se galuega i le lumana'i).

Iloa o ni mea fou – maua ai ni agavaa ma tomai fou	Galulue faatasi – fiafia e galulue faatasi ma isi i kulupu laiti mo le tetele ina ia ausia ni sini
Galulue faatasi ma tagata – o le iai o le fesoataiga tele ma isi	Fetuutuunai – galuega e faatagaina ai ona sui itula, tiute poo matafaioi
Aganuu – fa'aaloalo ma faatūaina o talaaga eseese o tagata	Lu'itau o le tino – faia o galuega e manaomia ai le malosi faaletino
Fesoasoani i sosaiete ma isi – faia o se suiga lelei	Eseesega ma suiga – faia o tiute eseese poo le faigaluega i nofoaga eseese
Mauaina o tupe – totogiina o au galuega	Malaga – iai o se avanoa e vaai ai i ni nofoaga fou
Nofoaga – galue i se nofoaga e te fiafia iai	Galue toatasi – tutoatasi
Faia o se suiga telē – faia o se suiga mo isi	Sogasoga – mafau'au ni ala fou poo ni ala eseese e fai ai ni galuega
Faasinomaga – auai i se kulupu poo le nuu	Pule – taitai pe faamalosia'au i isi
Faigauō – atia'e ni faigauō i le galuega	Aloa'ia – faafetaia au galuega
Masani – o le faia o feau masani	Tutoatasi – faia o au oe lava fa'ai'uga
Saogalemu – o le iai o se galuega ma se totogi tumau	Filemu – o se fale faigaluega e filemu ma lē gaoiā

E iai ma se isi mea?

E mafai ona e fa'aopoopoina le tau o au oe lava galuega.

Filifili ni agatausili se 3 e tāua ia te oe ma aumai ni mafua'aga o au filifiliga taitasi. *Faataitaiga: Sa ou filifilia le fatufatu aua ou te fiafia e fau ni manatu fou.*

Agatausili 1

Agatausili 2

Agatausili 3

O mea ou te fiafia iai

O a taaloga, mea e fai e faapasi ai le taimi, galuega e tautua ma galuega totogi e te fiafia e fai? Fai le suesuega o le interest i luga o le Tahatū ina ia e iloa mea e te fiafia ai pe filifili mai foi i le lisi o loo i lalo.

[Tahatū Interest quiz](#)

Taalo netipolo	Faasee	Aoina o mea
Fesoasoani i le malae	Puega ata	Lalagaina o mea taulima
‘Aau	Siva	Siva faamaoli
Gaosi meaai	Faalogologo i pese	Tietie uila
Tusi ata	Taaloga	Faaleleia ma le fauina o mea
Taina o musika	Fa’aalu se taimi ma uō ma ‘aiga	Fai togālaau
Pese	Waka ama	Sopo i mauga ma iai i fao o le siosiomaga
Vaaia o manu	Alogā vaa	[O mea ou te fiafia iai]
Tietie solofanua	Fagota	[O mea ou te fiafia iai]
Taalo i se taaloga	Faia o galuega i luga o komepiuta	[O mea ou te fiafia iai]
Faiga o teuga	Faatulagaina o ni polokalame	[O mea ou te fiafia iai]

O o’u agavaa

O le agavaa o le mafai lea ona e faia o se mea. A o alu a’i le olaga, e tatou te aoina agavaa fou pe atia’e foi agavaa o loo ia i tatou. E mafai ona faigofie, e pei o le teuina o lou moega pe faigata foi, e pei o le taina o se mea faili poo le fausiaina o se polokalame faakomepiuta.

Mo se fesoasoani ina ia e malamalama i ou agavaa, e asiasi i le itulau o le upega tafailagi a le Tahatū e ta’ua o le Know your skills ma fa’aaoga le pepa o galuega faatino e ta’ua o le ‘Figure out your skills’.

[Know your skills](#)

Agavaa o loo ‘ou fa’aaogāina i le taimi nei

Faamatala ma fa’ailoa ou agavaa ua maua mai i le galuega, tautua, polokalame a le nuu, taaloga, mea e fai i taimi avanoa, ma le olaga i le fale.

Poo fea o loo e a’oina ai ma e faia ai lenei agavaa	Tiute, gaioiga poo galuega e te faia	Igoa o le agavaa poo agavaa o loo e fa’aaogāina
<i>Faataitaiga: Nuū. Fesoasoani i le lotu poo le malae</i>	<i>Faataitaiga: Gaseseina o meaai, tautuaina o tagata asiasi, faamamā, vā’aiga o tamaiti laiti</i>	<i>Faataitaiga: Soifua maloloina ma le saogalemu, agavaa mo tagata, fa’aaogāina o mea faigaluega, tausi lelei, faatulagaina, agavaa o fesootaiga</i>

Avanoa o mataupu ma a'oa'oga

O mataupu o le aoga ma isi a'oa'oga o loo 'ou faia i le taimi nei ma o loo 'ou manao foi e fai i le tausaga fou. Asiasi i le itulau o le upega tafailagi o le Tahatū mo se fesoasoani i mataupu e tataua ona ave.

[Explore NCEA subjects](#)

O mataupu o loo 'ou tauaveina i leni tausaga (e mafai ona aafia ai mataupu, suesuega ma tusipasi)	Mataupu ma a'oa'oga ou te fia tauaveina i le tausaga fou (e mafai ona aafia ai le Gateway ma le Trade Academies)

Suesuega o galuega

O lou avanoa leni e suesue ai le tele o galuega e faia e tagata. Fa'aaogā le Tahatū e suesue ai ni manatu mo galuega e sili atu ma le 800 – suesue faamaumauga e uiga i totogi, faailoga mo a'oa'oga, ma tiute o tagata e fai i le galuega. E mafai foi ona e fa'aaogāina le mea teu ata faasolo i luga o le upega tafailagi a Tahatū e suesue ai nisi ata e uiga i galuega eseese.

[Explore career ideas](#)

[Video library](#)

[Path Finder](#)

Fai se suesuega o ni galuega se 3-5 e te fiafia iai ma faatumu le pusa o loo i lalo.

O manatu o galuega ou te fiafia iai	O a mea o le a ou faia i totonu o leni galuega?	O a fa'ailoga ma a'oa'oga ou te manaomia?	O a agavaa e manaomia ona 'ou atia'eina?
<i>Faataitaiga: Kuka</i>	<i>Faataitaiga: Sauni ma kuka meaai sa faatonu, faatulaga meaai i luga o ipu, fuafua ma fai lisi o meaai</i>	<i>Faataitaiga: O se agavaa i se galuega e tai tutusa. New Zealand Certificate in Cookery (Level 3)</i>	<i>Faataitaiga: Gaosiina o meaai, fatufatuga ma le fofō o faafitauli, fesootaiga, 'aufaigaluega, pisinisi ma pulega</i>

O agavaa faafaigaluega

O agavaa fa'afaigaluega o agavaa ma amioga e faatāuaina e pule i totonu o soo se galuega. E aogā i soo se ituaiga galuega ma e afua mai i mea e te faia i le a'oga, o totonu o le fale poo le nuu.

Asiasi i le upega tafailagi a le afaigaluega o le Skills i luga o le Tahatū e faitau atili i agavaa faafaigaluega.

Skills employers are looking for

Agavaa faafaigaluega (aia le faatumua pe afai o loo atia'e pea)	E faapefea ona e fa'aaogāina leni agavaa?
Faataitaiga: Galulue faatasi	Ou te iai i le vaega a le aulotu sa faafoeina le suega tupe a le autalavou mo le aulotu.
Galulue faatasi	
Amio lelei	
Fesootaiga	
Mālie e a'oga	
Pulea o le tagata lava ia	
Mau fetuutuunai	
Agavaa faalemafaufau (fōfō faafitauli)	

O a agavaa faafaigaluega e manaomia ona e atia'eina?

O a'u matati'a e fia ausia

O le sini o se mea e te mana'o ia ausia. E fesoasoani ia te oe ina ia taula'i lau vaai ma fai au fuafuaga. Mo nisi faamatalaga e uiga i le fuafuaina o ni sini, asiasi i le itulau o le upega tafailagi o le Tahatū ua ta'ua o le Take action on your career decision.

Take action on your career decision

Sini o le aoga

O la'u sini mo le aoga o le:

Faataitaiga: Ou te galue malosi ina ia fa'aaau lo'u auai i vasega ma faia a'u meaa'oga i le taimi faatapulaa ua tuuina mai.

Sini o suesuega

O la'u sini mo suesuega i galuega o le:

Faataitaiga: Ou te fia iloa atili nisi mea e uiga i le avefa ma se kamuta.

Sini o le nuu

O le sini o lo'u agavaa o le:

Faataitaiga: E fia faaleleia atili o'u agava'a e galue ai i totonu o se 'au e ala lea i le auai i se kulupu o loo tautua e aunoa ma se totogi poo se kulupu a le nuu.

Sini o le nuu

O la'u sini mo le nuu o le:

Faataitaiga: Tautua i se malae o Maoli e ala lea i lou fesoasoani i polokalame poo le faamamāina o le lotoā.

O isi laasaga ma galuega faatino

O galuega faatino o laasaga ia e moomia ona faatino ina ia ausia au sini. E mafai ona faafou i le agai i luma.

O a mea e tatau ona ou faia ina ia ausia a'u matati'a?	O a'u galuega faatino ma isi laasaga	Poo afea e faamae'a ai lenei mea (aso)
A'oga <i>Faataitaiga: Tusi i lalo i se api poo se polokalame i luga o le telefoni aso e faagata ai ona fai meaa'oga taitasi</i>		
Suesuega <i>Faataitaiga: Talanoa i se isi o lou aiga poo se isi tagata e uiga i le faakamuta</i>		
Agavaa <i>Faataitaiga: Fesoasoani i le faia o toleniga ma le faavasegaina o taaloga i le 'au ta'alo o loo e auai ai</i>		
Nuu <i>Faataitaiga: Fesili poo a galuega e mafai ona fai (faataitaiga, faatulagaina o nofoa, faamamā, ma tapenaina o le mea taumafa) ma aumai mea e manaomia.</i>		

O ai e mafai ona fesoasoani mai ia te a'u?

O ai e mafai ona fesoasoani mai ia te a'u ma a'u sini ma galuega faatino (faiaoga, aiga, faiaoga o taaloga, o isi tagata ou te faaaloalo iai)?

Igoa o le tagata lagolago	E faapefea ona latou fesoasoani mai ia te a'u ma a'u sini ma galuega fa'atino
Faataitaiga: O la'u faia'oga paseketi polo	Avatu ni fautuaga ma ni apoapoa'iga faafaia'oga

Tō manatu

Siaki pepa o fuafuaga o le faigamala i le tausaga ma fai ni suiga e manaomia. Tali mai fesili nei.

O a ni mea fou ua ou iloa e uiga ia te a'u?

O a mea na fai ma lu'itau ia te a'u?

O a mea e manaomia ona ou iloa atili mo le isi tausaga?